

به نام خدا

حقوق بین الملل به زبان ساده

حمایت از منوعیت کار کودکان در اسناد سازمان ملل متحد

به انضمام کنوانسیون
حمایت از حقوق کودک
سازمان ملل متحد

| دکتر محمدمهدی سیّدنصری |
| مدرس دانشگاه |

کتاب‌های ممنوع
واحد حقوق و روابط بین‌الملل
مؤسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر

دفتر و فروشگاه مرکزی:

تهران، خ انقلاب، خ فلسطین جنوبی، خ محتشم، شماره‌ی ۲۰، طبقه‌ی همکف، واحد ۲
تلفن: ۶۶۴۱۰۵۴۱ (خط ۵) • تلفکس: ۶۶۴۶۸۲۶۳ • کدپستی: ۱۳۱۵۸۴۴۵۴۷
اینستاگرام: ghasadakbooks • تلگرام: @ghasadakbooks • فروشگاه آنلاین: www.ghasadakbooks.ir

حمایت از ممنوعیت کار کودکان در اسناد سازمان ملل متحد

دکتر محمدمهدی سیدناصری (مدرس دانشگاه)

مدیر هنری: حسین نیلچیان

اجرای جلد: فریدون حقیقی

صفحه‌آرایی: کارگاه گرافیک قاصدک

زیر نظر شورای بررسی

لیتوگرافی: گلپا • کد: ۰۰/۱۰۲۹

چاپ چهارم: ۱۴۰۱ • تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۸۱-۴

کلیه‌ی حقوق چاپ و نشر انحصاراً برای

مؤسسه‌ی نشر و تحقیقات ذکر محفوظ است.

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

چاپ چهارم

سرشناسه: سیدناصری، محمدمهدی، ۱۳۷۰-

عنوان و نام پدیدآور: حمایت از ممنوعیت کار کودکان در اسناد سازمان ملل متحد به انضمام پیمان نامه

حمایت از حقوق کودک سازمان ملل متحد/ محمدمهدی سیدناصری.

مشخصات نشر: تهران: مؤسسه نشر و تحقیقات ذکر، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۰۴ص.

فروست: حقوق بین‌الملل به زبان ساده.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۳۷-۱۸۱-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۹۹-۳۰۴.

موضوع: حقوق کودک Children's rights

موضوع: کودکان کار -- قوانین و مقررات Child labor -- Law and legislation

موضوع: کودکان (حقوق بین‌الملل) (Children (International law

رده بندی کنگره: K۶۳۹

رده بندی دیویی: ۳۴۶/۰۱۳۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۶۷۶۴۴

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

Paper from well managed forests
and controlled sources

کاغذ این کتاب از جنگل‌ها و منابع
کاملاً مدیریت شده تهیه شده است.

فهرست مطالب

مقدمه	۵
۶ نکته مهم و اساسی درباره سازمان ملل متحد	۸
آیا می‌دانید حقوق کودکان در چه زمانی شکل گرفت؟	۱۱
گفتار اول: کودک، کار کودک و تاریخچه ممنوعیت کار کودک در حقوق بین‌الملل	۱۶
کودک چگونه تعریف می‌شود؟	۱۶
چگونه می‌توان کار کودک را تعریف کرد؟	۱۷
آیا می‌دانید صندوق کودکان ملل متحد یا یونیسف چیست؟	۱۹
از چه زمانی اندیشه ممنوعیت کار اجباری کودکان شکل گرفت؟	۲۳
آیا می‌دانید پیمان نامه بدترین شکل‌های کار کودکان چیست؟	۲۵
گفتار دوم: تأثیرات ناشی از کار کودکان چیست؟	۲۶
چند نوع کار کودک داریم؟	۲۶
آیا می‌دانید سازمان بین‌المللی کار چیست؟	۴۲
آیا سنت‌ها و فرهنگ‌های خانوادگی تأثیر گذار هستند؟	۴۵
گفتار پنجم: بررسی ابعاد حقوقی ممنوعیت کار کودکان از منظر اسناد بین‌المللی	۶۴
کار کودکان در جهان بصورت آمار چگونه بررسی می‌شود؟	۶۴
گفتار ششم: آیا ممنوعیت کار کودکان ضرورت دارد؟	۶۷
گفتار هفتم: درباره ممنوعیت کار کودکان چند سند بین‌المللی وجود دارد؟	۷۴
آیا می‌دانید میثاق بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی چیست؟	۷۴
آیا می‌دانید چرا اعلامیه جهانی حقوق بشر تصویب شد؟	۷۵
آیا جمهوری اسلامی ایران پیمان نامه حقوق کودک را پذیرفته است؟	۷۸
گفتار هشتم: تجزیه و تحلیل اسناد حقوقی بین‌المللی در زمینه ممنوعیت کار کودک	۸۳
گفتار نهم: اسناد پایه ای حقوق بشر و مسئله ممنوعیت کار کودک	۸۴
گفتار دهم: تجزیه تحلیل اسناد حقوق بشری مربوط به حقوق کودک درباره ممنوعیت کار کودکان	۹۸

گفتار یازدهم: تجزیه و تحلیل اسناد منطقه ای حقوق بشری در زمینه حقوق کودک و ممنوعیت کار آن ها ۱۲۵

آیا می دانید یونسکو چیست؟ ۱۳۴

مسئولیت محافظت از کودکان در فضای مجازی با چه نهادی است؟ ۱۳۶

عملکرد دولت ها در حمایت از حقوق کودکان در فضای مجازی چگونه بوده است؟ ۱۳۸

روند قانونی حمایت از حقوق کودکان در فضای مجازی در ایران چگونه است؟ ۱۴۰

چه اقداماتی برای محافظت از کودکان در فضای مجازی می توان انجام گیرد؟ ۱۴۲

گفتار سیزدهم: بررسی تطبیقی اقدامات جهانی و ملی برای از بین بردن کار کودک ۱۴۳

گفتار چهاردهم: کارهای سازمان ملل متحد در راستای از بین بردن کار کودک ۱۴۶

گفتار پانزدهم: فعالیت های دیگر سازمان های بین المللی برای از بین بردن کار کودکان ۱۶۶

گفتار شانزدهم: اقدامات سازمان های بین المللی غیر دولتی برای از بین بردن کار کودکان چه بوده است؟ ۱۷۵

گفتار هفدهم: مطالعه فعالیت های سازمان بین المللی کار در برای از بین بردن کار کودک .

۱۸۷

گفتار هجدهم: برنامه بین المللی حذف کار کودک چه اقداماتی انجام داده؟ ۱۸۹

گفتار نوزدهم: اقدامات دفتر فعالیت های کارگری سازمان بین المللی کار چه بوده؟ ۲۰۶

گفتار بیستم: سیستم نظارتی سازمان بین المللی کار چه نقشی دارد؟ ۲۰۹

گفتار بیست و یکم: آیا دولت ها نقشی در راستای از بین بردن کار کودکان دارند؟ ۲۲۱

گفتار بیست و دوم: اقدامات اجرایی بعضی کشورهای جهان در راستای از بین بردن کار کودکان چیست؟ ۲۲۵

تقویم مناسبت های سازمان ملل متحد ۲۳۴

پیمان نامه حقوق کودک سازمان ملل متحد چیست؟ ۲۳۹

متن پیمان نامه حقوق کودک؛ مصوب نوامبر سال ۱۹۸۹ میلادی (آبان ۱۳۶۸ هجری شمسی) ۲۴۱

منابع و مآخذ ۲۸۱

مقدمه

حمایت از کودکان و حقوق کودکان واژه‌هایی هستند که خیلی از عمر کاربرد آن‌ها نمی‌گذرد. در گذشته هیچ‌کس به این که حمایت ویژه‌ای را به کودکان اختصاص دهد، نمی‌اندیشید و کودکان همچون بزرگسالانی کوچک به حساب می‌آمدند. برای همین بود که به کار گماشته شدن کودکان در مشاغل دشوار نیز همچنان که در آثار چارلز دیکنز نویسنده شهیر انگلیسی به چشم می‌خورد، در جوامع و به خصوص در کشورهای صنعتی غربی رواج داشت. کودکانی که با این مشاغل سخت سرو کار داشتند اغلب به این دلیل که توانایی حمایت از خود را در برابر کارفرمایانشان نداشتند، از شرایط کاری دشوارتر و ناعادلانه‌تری نسبت به بزرگسالان برخوردار بودند و آسیب‌های فراوانی زندگی آنان را تهدید می‌کرد. کار کودک از جمله مصادیق قدیمی نقض حقوق بشر است که واقعیات دردناک زندگی این افراد بی‌پناه موجب شد تا از دهه آخر قرن پیشین، حقوق کودک و سپس کاروی،

مورد توجه جامعه بین‌المللی واقع شود. کار کودک پدیده‌ای است که در جهان امروز قابل پذیرش نمی‌باشد به این دلیل که کار کودک، کودکان را از دوران کودکی خود از جایگاه انسانی آن‌ها محروم می‌سازد و برای رشد فیزیکی و روانی آن‌ها زیان‌آور است. امروزه یکی از مسایل مهمی که قانون‌گذاران، حقوقدانان، روان‌شناسان و جامعه‌شناسان بین‌المللی و داخلی را مورد توجه خود قرار داده است کودکان کار و معضلات ناشی از کار کودک می‌باشد. زیرا کودکان امروز امید و سرمایه ملی فردای جامعه خود هستند و چشم امید آینده یک جامعه به کودکان امروز می‌باشد. کودک به عنوان یک انسان دارای حقوق اساسی و مشترک با سایر انسان‌ها است. حقوقی که از آن‌ها به عنوان حقوق بشریاد می‌شود. با این وجود ضرورت حمایت از حقوق کودکان بنا به دلایلی همچون ناتوانی آن‌ها در محافظت بهینه از خود، حساسیت و لطافت روحی آن‌ها و آسیب‌پذیری شان دوچندان می‌گردد. کودکان کار به کودکانی اطلاق می‌شود که از سوی سرپرست یا والد خود به اجبار به فعالیتی واداشته می‌شوند که وی را از رشد طبیعی و حتی روانی و جسمی‌اش باز می‌دارد، یا به عبارتی هر کاری که کودک به واسطه آن از تحصیل و نشاط و شادی محروم شود و با انجام کارهای نادرست به سمت و سوی بزهکاری برود در این تعریف جای می‌گیرد. این تعریف برگرفته از پیمان نامه بین‌المللی کار می‌باشد. کودکان به دلیل لطافت روحی و ضعف جسمانی که

دارند از کار کردن ممنوع هستند.

آن‌ها در دوران کودکی باید به دنبال بازی و فعالیت‌های مفید همچون مطالعه، درس خواندن، تفریح، ورزش و سرگرمی باشند. عدم توجه به کودکان می‌تواند بازخوردهای بسیار بدی را برای اجتماع داشته باشد. در بسیاری از موارد مشاهده می‌شود که بسیاری از کودکان کار به دلیل تحمل و فشار بالای کاری دست به خلاف و بزهکاری می‌زنند، و همین کودکان هستند که به دلیل تحمل خشونت کاری بعدها تبدیل به بزهکارانی قوی و حرفه‌ای می‌شوند. به خاطر همین است که قانون‌گذاران جوامع به دنبال تدوین قوانین برای ممنوعیت کار کودکان و همچنین حمایت از حقوق کودکان می‌باشند. حقوق کودک بخشی از موضوعات حقوق بشری است که نیاز به حمایت جدی از سوی جامعه بین‌المللی دارد، در کتاب حاضر در تلاش هستیم تا با زبانی بسیار ساده و روان تعریفی از کودک و این که در حقوق بین‌الملل چه ملاکی برای کودک نامیده شدن یک فرد وجود دارد ارائه می‌گردد و آن‌گاه کار کودک از دیدگاه حقوق بین‌الملل و بخصوص در اسناد سازمان ملل متحد چگونه تعریف می‌گردد، پردازیم.

۶ نکته مهم و اساسی درباره سازمان ملل متحد

۱. ملل متحد در آغاز به عنوان اتحادی در زمان جنگ در^۱ ژانویه سال ۱۹۴۲ میلادی (۱۱ دی ماه ۱۳۲۰ هجری شمسی) در نظر گرفته و به عنوان سازمانی بین‌المللی در ۲۴ اکتبر ۱۹۴۵ (۱۳۲۳ هجری شمسی) میلادی تاسیس شد. در گرامیداشت ایجاد این سازمان، روز ملل متحد همه ساله در ۲۴ اکتبر (۲ آبان ماه) در جهان جشن گرفته می‌شود.

۲. سازمان ملل متحد چهار هدف اصلی و مهم دارد:

الف. حفظ صلح و امنیت بین‌المللی.

ب. توسعه روابط دوستانه میان ملل.

پ. همکاری در حل مشکلات بین‌المللی و ترویج احترام به

حقوق بشر^۱.

ت. مرکزی برای هماهنگ کردن اقدامات میان ملت‌ها. بیش

از ۳۳ سازمان وابسته، به همکاری در این راستا مشغول به کار

۱. حقوق بشر اساسی‌ترین و ابتدایی‌ترین حقوقی است که هر فرد به‌طور ذاتی، فطری، به

صرف انسان بودن از آن بهره‌مند می‌شود.

هستند، آن‌ها در مجموع با عنوان نظام ملل متحد شناخته شده اند، و همگی در زمینه‌های خاص خود به کار می‌پردازند.

۳. سازمان ملل متحد دولتی جهانی نیست. با این حال، راه‌هایی برای حل درگیری‌های بین‌المللی و تدوین سیاست‌های حاکم بر مسائل تاثیرگذار بر همگی ما ارائه می‌دهد. سازمان ملل متحد مجمعی است که همه کشورها در آنجا با هم دیدار می‌کنند تا به بحث و تدوین و توسعه حقوق بین‌الملل^۱ در عرصه‌هایی چون حقوق بشر، تجارت بین‌المللی، دریاها و مبارزه با تروریسم بپردازند.

۴. سازمان ملل متحد و کارگزاری‌های آن انجام هزاران طرح در سراسر جهان، از قبیل کمک به پناهندگان، مبارزه با ایدز، گسترش تولید مواد غذایی و ارائه کمک پس از وقوع بلایای طبیعی را به عهده می‌گیرند.

۵. نظام سازمان ملل متحد برای ترویج احترام به حقوق بشر، کاهش فقر، مبارزه با بیماری و حفاظت از محیط زیست فعالیت می‌کند. سازمان ملل متحد فعالیت‌های بین‌المللی در مبارزه با قاچاق مواد مخدر و تروریسم و همچنین از بین بردن خشونت

۱. مجموعه‌ای از قواعد و مقرراتی است که بر جامعه بین‌الملل حاکم است، جامعه بین‌الملل تحت پوشش یک سلسله قواعد حقوقی بوده و متعهد به رعایت و اجرای کامل آن‌هاست. میان حقوق بین‌الملل و جامعه بین‌الملل یک ارتباط جامعه شناختی برقرار است، حقوق بین‌الملل از آن زمان که جامعه بین‌الملل را از شکل صرفاً سیاسی خارج نمود و نمادی حقوقی به آن بخشید حقوق جامعه بین‌الملل تلقی شد.

علیه زنان و حفاظت از اکوسیستم‌های طبیعی را رهبری می‌کند.
۶. در سازمان ملل متحد، تمام کشورهای عضو از بزرگ و کوچک، غنی و فقیر، با دیدگاه‌های سیاسی و نظام‌های اجتماعی مختلف، از حق اظهارنظر و رای در تصمیم‌گیری‌های مجمع عمومی برخوردارند.

آیا می‌دانید حقوق کودکان در چه زمانی شکل گرفت؟

حمایت از کودکان و حقوق کودکان واژه‌هایی هستند که خیلی از عمر کاربرد آن‌ها نمی‌گذرد. در گذشته هیچ‌کس به این که حمایت ویژه‌ای را به کودکان اختصاص دهد، نمی‌اندیشید و کودکان همچون بزرگسالانی کوچک به حساب می‌آمدند. برای همین بود که به کار گماشته شدن کودکان در مشاغل دشوار نیز همچنان که در آثار چارلز دیکنز نویسنده معروف انگلیسی به چشم می‌خورد، در جوامع و به خصوص در کشورهای صنعتی غربی رواج داشت. کودکانی که با این مشاغل سخت سروکار داشتند اغلب به این دلیل که توانایی حمایت از خود را در برابر کارفرمایانشان نداشتند، از شرایط کاری دشوارتر و ناعادلانه‌تری نسبت به بزرگسالان برخوردار بودند و آسیب‌های فراوانی زندگی آنان را تهدید می‌کرد. در اواسط سده نوزده میلادی، این ایده در کشور فرانسه شکل گرفت که به کودکان، حمایت ویژه‌ای را اختصاص دهند، و بدین ترتیب امکان توسعه تدریجی حقوق افراد در زیر سن قانونی فراهم

